

@fosselat

پیام امام خمینی

سیمای دنیا در حکمت های نهج البلاغه

موضوع

تهیه شده توسط حجت الاسلام علی رجبی

تدبیر موضوعی
نهج البلاغه

طلب الدنيا رأس الفتنه

دنیا طلبی، ریشه گرفتاری و آزمایش است
غرر الحکم، ح ۶۰۴۹

@fosselat

فهرست

*

الف) دنیا از منظر امیر مومنان علی علیه السلام **۴ مورد**

ب) مقایسه دنیا و آخرت **۴ مورد**

ج) اوصاف دنیا **۴ مورد**

د) دنیا پرستی و آثار آن **۶ مورد**

هـ) روش های رفتار با دنیا **۵ مورد**

@fosselat

دنیا از منظر امیر مومنان علی (ع)

الف

۱- پست تر از استخوان خوک در دست جذامی
[شدت تنفر امام از زرق و برق دنیا] **حکمت ۲۳۶**

۲- فرار از دنیای سه طلاقه
[برو این دام بر مرغ دگر نه] **حکمت ۷۷**

۳- مردم ، فرزند دنیا هستند
[علاقه به مادر امری طبیعی است] **حکمت ۳۰۳**

۴- برای چه کسی باقی می گذاری فرزند؟
[سفارش به امام حسن (ع)] **حکمت ۴۱۶**

۵- ناپایداری دنیا [ای امیر حال شما چگونه است ؟] **حکمت ۱۱۵**

دنیا از منظر امیر مومنان علی علیه السلام

۱ پست تر از استخوان خوک در دست جذامی
[شدت تنفر امام از زرق و برق دنیا]

@fosselat

وَاللّٰهُ لَدُنْيَاكُمْ هَذِهِ اَهْوَنُ فِي عَيْنِي مِنْ
عِرَاقٍ خَنْزِيرٍ فِي يَدٍ مَّجْدُومٍ.

امام (علیه السلام) فرمود: به خدا سوگند این دنیای شما در نظر من از استخوان خنزیری که در دست شخص جذامی باشد پست تر است!

دنیا از منظر امیر مومنان علی علیه السلام

@fosselat

۲

فرار از دنیای سه طلاقه
[برو این دام بر مرغ دگر نه]

وَمِنْ خَبَرِ ضِرَّارِ بْنِ حَفْزَةَ الضَّبَائِيِّ عِنْدَ دُخُولِهِ عَلَى مُعَاوِيَةَ وَمَسْأَلَتِهِ لَهُ عَنْ أَمِيرِ
الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام)، وَقَالَ: فَأَشْهَدُ لَقَدْ رَأَيْتُهُ فِي بَعْضِ مَوَاقِفِهِ وَقَدْ أَرْخَى اللَّيْلُ سُدُولَهُ
وَهُوَ قَائِمٌ فِي مِخْرَابِهِ قَابِضٌ عَلَى لِحْيَتِهِ يَتَمَلَّمُ تَمَلُّمَ السَّلِيمِ، وَيَبْكِي بُكَاءَ الْحَزِينِ،
وَيَقُولُ: يَا دُنْيَا يَا دُنْيَا، إِلَيْكَ عَنِّي، أَبِي تَعَرَّضْتَ؟ أَمْ إِلَيَّ تَشَوَّقْتَ؟ لَا حَانَ حِينُكَ هَيْهَاتَ غَرِي
غَيْرِي، لَا حَاجَةَ لِي فِيكَ، قَدْ طَلَّقْتُكَ ثَلَاثًا لَا رَجْعَةَ فِيهَا! فَعَيْشُكَ قَصِيرٌ، وَخَطَرُكَ يَسِيرٌ، وَأَمْلُكَ
حَقِيرٌ. آه مِنْ قَلْبِهِ الزَّادِ، وَطُولِ الطَّرِيقِ، وَبَعْدِ السَّفَرِ، وَعَظِيمِ الْمَوْرِدِ.

در خبری آمده است که «ضرار بن حمزه ضبایی» به هنگام ورودش بر معاویه و سؤال معاویه از او درباره حالات امیرمومنان (علیه السلام) چنین گفت: گواهی می دهم که من او را در بعضی از مواقف دیدم در حالی که شب پرده تاریک خود را فرو افکنده بود و او در محرابش به عبادت ایستاده محاسن مبارک را به دست خود گرفته و همچون مار گزیده به خود می پیچید و از سوز دل گریه می کرد و می گفت: ای دنیا! ای دنیا! از من دور شو تو خود را به من عرضه می کنی یا اشتیاقت را به من نشان می دهی؟ (تا مرا به شوق آوری؟) هرگز چنین زمانی برای تو فرا نرسد (که در دل من جای گیری) هیهات (اشتباه کردی و مرا نشناختی) دیگری را فریب ده، من نیازی به تو ندارم. تو را سه طلاقه کردم؛ طلاق که رجوعی در آن نیست. زندگی تو کوتاه و مقام تو کم و آرزوی تو را داشتن ناچیز است. آه از کمی زاد و توشه (آخرت) و طولانی بودن راه و دوری سفر و عظمت (مشکلات مقصد).

دنیا از منظر امیر مومنان علی علیه السلام

مردم ، فرزند دنیا هستند
[علاقه به مادر امری طبیعی است]

۳

@fosselat

النَّاسُ أَوْلَادُ الدُّنْيَا،
وَلَا يَلَامُ الرَّجُلَ عَلَى حُبِّ أُمِّهِ.

امام علیه السلام فرمود : مردم، فرزندان دنیا هستند و کسی را نمی توان به سبب محبت به مادرش سرزنش کرد.

دنیا از منظر امیر مومنان علی علیه السلام

۴ برای چه کسی باقی می گذاری فرزند؟
[سفارش به امام حسن (ع)]

لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تُخَلِّفَنَّ وِرَاءَكَ شَيْئًا مِنَ الدُّنْيَا، فَإِنَّكَ تُخَلِّفُهُ لِأَحَدٍ رَجُلَيْنِ: إِمَّا رَجُلٍ عَمِلَ فِيهِ بِطَاعَةِ اللَّهِ فَسَعِدَ بِمَا شَقِيتَ بِهِ، وَإِمَّا رَجُلٌ عَمِلَ فِيهِ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ فَشَقِيَ بِمَا جَمَعْتَ لَهُ؛ فَكُنْتَ عَوْنًا لَهُ عَلَى مَعْصِيَتِهِ، وَلا يَسَ أَحَدٌ هَذَيْنِ حَقِيقًا أَنْ تُؤْتِرَهُ عَلَى نَفْسِكَ.

امام علیه السلام به فرزندش امام حسن علیه السلام فرمود: چیزی از مال و ثروت دنیا را بعد از خود باقی نگذار زیرا آنچه باقی می گذاری برای یکی از دو کس خواهد بود: یا کسی که آن را در راه اطاعت خداوند مصرف می کند که در این صورت او به چیزی سعادتمند شده که تو به سبب آن محروم شده ای یا برای کسی می گذاری که آن را در راه معصیت خداوند به کار می گیرد در نتیجه تو به سبب چیزی که برای او اندوخته ای شقاوتمند، و محروم از سعادت می شوی و در واقع او را در گناهش یاری کرده ای و سزاوار نیست هیچ یک از این دو کس را بر خویشترن مقدم داری. مرحوم سید رضی می گوید: «این سخن به گونه دیگری نیز نقل شده است و آن چنین است: اما بعد (از حمد و ثنای الهی)، آنچه از دنیا هم اکنون در اختیار توست پیش از این در دست دیگران بوده است و بعد از تو نیز به دیگران می رسد تو اموال را برای یکی از دو کس گردآوری می کنی؛ یکی آن کس که آن را در راه طاعت الهی صرف می کند و با آن سعادتمند می شود در حالی که تو از آن محروم مانده ای یا کسی که آن را در راه معصیت خداوند صرف می کند و تو به سبب آنچه برای او گردآوری کرده ای شقاوتمند خواهی شد (چراکه کمک به گناه کرده ای). هیچ یک از این دو، شایستگی این را ندارد که تو او (شخص صالح) را بر خود مقدم داری و یا بار (گناه) او (شخص نام صالح) را بر دوش کنی بنابراین برای گذشتگان، رحمت خدا و برای بازماندگان، رزق پروردگار را طلب کن (و به فکر آخرت و آینده خویش باش)

دنیا از منظر امیر مومنان علی علیه السلام

@fosselat

۵ ناپایداری دنیا

[ای امیر حال شما چگونه است ؟]

وَقِيلَ لَهُ (عَلَيْهِ السَّلَام) كَيْفَ نَجِدُكَ يَا أَمِيرَ
الْمُؤْمِنِينَ؟ كَيْفَ يَكُونُ حَالُ مَنْ يَفْنَى بِبِقَائِهِ،
وَيَسْقَمُ بِصِحَّتِهِ وَيُؤْتَى مِنْ مَأْمَنِهِ؟

کسی به امام (علیه السلام) عرض کرد: ای امیر مؤمنان حال شما چگونه است؟
امام (علیه السلام) فرمود: بیمار می گردد و در حالی (یا در جایی) که خود را در
امان می بیند مرگ دامانش را می گیرد.

@fosselat

مقایسه دنیا و آخرت

ب

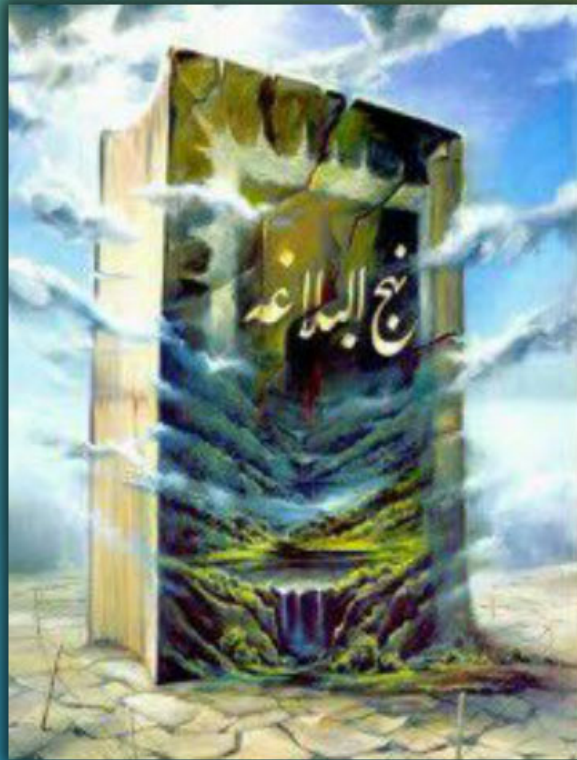
۱- تلخی و شیرینی دنیا و آخرت **حکمت ۲۵۱**

۲- تفاوت طالب دنیا و طالب آخرت
[دو نوع روزی] **حکمت ۴۳۱**

۳- خلقت دنیا برای آخرت
[دنیا وسیله است نه هدف] **حکمت ۴۶۳**

۴- روانشناسی دنیا پرستان و آخرت دوستان
[مردم و دو گونه نگرش به دنیا] **حکمت ۲۶۹**

۵- راه اصلاح هر دو جهان
[راه اصلاح و به سامان رسیدن امور در سه امر] **حکمت ۸۹**

مقایسه دنیا و آخرت

تلخی و شیرینی دنیا و آخرت

۱

مَرَارَةُ الدُّنْيَا حَلَاوَةُ الْآخِرَةِ،
وَحَلَاوَةُ الدُّنْيَا مَرَارَةُ الْآخِرَةِ.

امام علیه السلام فرمود : تلخی دنیا شیرینی آخرت است و شیرینی دنیا تلخی آخرت.

مقایسه دنیا و آخرت

۲ تفاوت طالب دنیا و طالب آخرت
[دو نوع روزی]

@fosselat

الرِّزْقُ رِزْقَانِ: طَالِبٌ، وَ مَطْلُوبٌ. فَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا
طَلَبَ الْمَوْتَ، حَتَّى يُخْرِجَهُ عَنْهَا؛ وَ مَنْ طَلَبَ الْآخِرَةَ
طَلَبَتْهُ الدُّنْيَا، حَتَّى يَسْتَوْفِيَ رِزْقَهُ مِنْهَا.

امام علیه السلام فرمود: روزی بر دو گونه است: یکی آن که به دنبال انسان می آید و دیگر آن که انسان به دنبال آن می رود. کسی که دنیا را بطلبد، مرگ، او را می طلبد تا او را از دنیا خارج کند (و به تمام خواسته هایش نخواهد رسید) و کسی که طالب آخرت باشد دنیا در طلب او برمی آید تا وی روزی اش را به طور کامل از دنیا برگیرد.

@fosselat

مقایسه دنیا و آخرت

۲

تفاوت طالب دنیا و طالب آخرت
[دو نوع روزی]

۳

الدُّنْيَا خُلِقَتْ لِغَيْرِهَا، وَ لَمْ تُخْلَقْ لِنَفْسِهَا.

امام(علیه السلام) فرمود: دنیا برای غیرش آفریده شده نه برای خودش. (هدف از آفرینش این جهان، تکامل و آمادگی برای زیستن در جهان آخرت است). مرحوم سید رضی در اینجا سخن مبسوطی دارد که متن و شرح آن ذیلا خواهد آمد.

مقایسه دنیا و آخرت

@fosselat

روانشناسی دنیا پرستان و آخرت دوستان
[مردم و دو گونه نگرش به دنیا]

النَّاسُ فِي الدُّنْيَا عَامِلَانُ: عَامِلٌ عَمِلَ فِي الدُّنْيَا لِلدُّنْيَا، قَدْ شَغَلَتْهُ دُنْيَاهُ عَنْ
آخِرَتِهِ، يَخْشَى عَلَى مَنْ يَخْلُفَهُ الْفَقْرَ وَيَأْمَنُهُ عَلَى نَفْسِهِ فَيُفْنِي عُمُرَهُ فِي
مَنْفَعَةٍ غَيْرِهِ، وَعَامِلٌ عَمِلَ فِي الدُّنْيَا لِمَا بَعْدَهَا، فَجَاءَهُ الَّذِي لَهُ مِنَ الدُّنْيَا
بِغَيْرِ عَمَلٍ، فَأَحْرَزَ الْحَظَّيْنِ مَعًا، وَمَلَكَ الدَّارَيْنِ جَمِيعًا، فَأَصْبَحَ وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ،
لَا يَسْأَلُ اللَّهَ حَاجَةً فَيَمْنَعُهُ.

مام علیه السلام فرمود : مردم در دنیا دو گروهند: گروهی تنها برای دنیا تلاش می کنند و دنیایشان آنان را از آخرتشان بازداشته است. نسبت به بازماندگان خود از فقر وحشت دارند ولی از فقر خویش (برای جهان دیگر) خود را در امان می دانند، از اینرو عمر خود را در منافع دیگران فانی می سازند (و دست خالی به آخرت می روند). گروه دیگر برای آنچه بعد از دنیاست تلاش می کنند؛ سهم آنان بدون نیاز به کار و کوشش فراوان از دنیا به آنها می رسد. چنین کسانی هر دو سود برده اند و هر دو سرارا باهم مالک شده اند. آنها در درگاه خدا آبرومندند و هر چه بخواهند خداوند از آنها دریغ نمی دارد.

مقایسه دنیا و آخرت

@fosselat

۵

راه اصلاح هر دو جهان
[راه اصلاح و به سامان رسیدن امور در سه امر]

مَنْ أَصْلَحَ مَا بَيْنَهُ وَيَيْنَ اللَّهِ أَصْلَحَ اللَّهُ مَا بَيْنَهُ
وَيَيْنَ النَّاسِ، وَمَنْ أَصْلَحَ أَمْرَ آخِرَتِهِ أَصْلَحَ اللَّهُ لَهُ
أَمْرَ دُنْيَاةٍ، وَمَنْ كَانَ لَهُ مِنْ نَفْسِهِ وَاعِظٌ كَانَ عَلَيْهِ
مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ.

منبع

حکمت

۸۹

نهج البلاغه

امام علیه السلام فرمود : کسی که میان خود و خدا را اصلاح کند خداوند میان او و مردم را اصلاح خواهد کرد، و کسی که امر آخرتش را اصلاح کند خداوند امر دنیایش را اصلاح می‌کند و کسی که در درون وجودش واعظی داشته باشد خداوند حافظی برای او قرار خواهد داد.

@fosselat

اوصاف دنیا

ج

۱- مار خوش خط و خال

[داستان دنیا] **حکمت ۱۱۹**

۲- اشتهای فزاینده

[دوکس هرگز سیر نمی شوند] **حکمت ۴۵۷**

۳- پنج صفت برای دنیا

[فریبندگی، زیان رسانی، ناپایداری، گذر سریع و حقارت آن نزد خداوند] **حکمت ۴۱۵**

۴- در پستی دنیا همین بس، تنها جای معصیت

[نشانه بی ارزشی دنیا] **حکمت ۳۸۵**

@fosselat

۱
مار خوش خط و خال
[داستان دنیا]

مَثَلُ الدُّنْيَا كَمَثَلِ الْحَيَّةِ لَيِّنٌ مَسْهًا، وَالسَّمُّ
النَّاقِعُ فِي جَوْفِهَا، يَفْوَى إِلَيْهَا الْغَرُّ الْجَاهِلُ،
وَيَحْذَرُهَا ذُو اللَّبِّ الْعَاقِلُ.

منبع

حکمت

۱۱۹

نهج البلاغه

امام علیه السلام فرمود : دنیا مانند مار (خوش خط و خال) است که به هنگام لمس کردن نرم به نظر می‌رسد در حالی که سم کشنده در درون اوست (به همین دلیل) مغرور نادان به سوی آن می‌رود و خردمند عاقل از آن حذر می‌کند.

@fosselat

اوصاف دنیا

ج

اشتهای فزاینده

۲

[دو کس هرگز سیر نمی شوند]

مَنْهُوْمَانِ لَا يَشْبَعَانِ:
طَالِبُ عِلْمٍ وَ طَالِبُ دُنْيَا.

امام (علیه السلام) فرمود: دو گرسنه اند که هرگز سیر نمی شوند: طالب علم و طالب دنیا.

اوصاف دنیا

ج

@fosselat

۳

پنج صفت برای دنیا
[فریبندگی، زیان رسانی، ناپایداری، گذر سریع و حقارت آن نزد خداوند]

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي صِفَةِ الدُّنْيَا: تَغْرُوْ وَتَضُرُّ وَتَمُرُّ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَرْضَهَا ثَوَابًا لِأَوْلِيَائِهِ، وَلَا عِقَابًا لِأَعْدَائِهِ. إِنَّ أَهْلَ الدُّنْيَا كَرَكِبَ بَيْنَهُمْ حَلَّوْا إِذْ صَاحَ بِهِمْ سَائِقُهُمْ فَارْتَحَلُوا.

منبع حکمت ۴۱۵ نهج البلاغه

امام علیه السلام در وصف دنیا فرمود: می فریبد و زیان می رساند و می گذرد. خداوند به (بخشیدن) آن به عنوان پاداش برای دوستانش، رضایت نداده و (گرفتن) آن را به عنوان کیفر دشمنانش نپذیرفته است. اهل دنیا همچون کاروانی هستند که هنوز رحل اقامت نیفکنده اند که قافله سالار فریاد می زند (کوچ کنید): و آنها کوچ می کنند.

۴ در پستی دنیا همین بس ، تنهاجای معصیت
[نشانه بی ارزشی دنیا]

وقال عليه السلام:

مِنْ هَوَانِ الدُّنْيَا عَلَى اللَّهِ أَنَّهُ لَا يُغْصَى إِلَّا
فِيهَا، وَلَا يُنَالُ مَا عِنْدَهُ إِلَّا بِتَرْكِهَا.

امام(علیه السلام) فرمود: برای پستی این دنیا (ی فریبنده پرزرق و برق) همین بس که تنهاجایی است که معصیت خدا در آن می شود، و برای رسیدن به پاداش های الهی راهی جز ترك آن نیست.

@fosselat

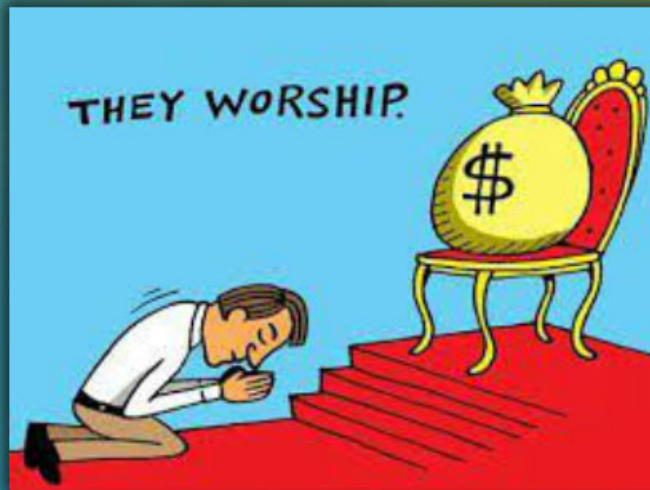

@fosselat

دنیا پرستی و آثار آن

د

۱- متاع خشکیده دنیا و سرنوشت دل بستگان آن
[شیوه مومنان راستین ، عبرت آموزی] **حکمت ۳۶۷**

۲- چهره واقعی دنیا و سرانجام دنیا پرستان
[وضع انسان در دنیا] **حکمت ۱۹۱**

۳- سرانجام دین گریزی و دنیا گرایی
[نتیجه تخریب دین برای دنیا] **حکمت ۱۰۶**

۴- آفات دلبستگی به دنیا **حکمت ۲۲۸**

۵- اهل دنیا سوارانی در خواب **حکمت ۶۴**

۶- آثار اقبال و ادبار دنیا **حکمت ۹**

دنیا پرستی و آثار آن

@fosselat

۱
متاع خشکیده دنیا و سرنوشت دل بستگان آن
[شیوه مومنان راستین ، عبرت آموزی]

وقال عليه السلام: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، مَتَاعُ الدُّنْيَا حُطَامٌ مُوبِئٌ، فَتَجَنَّبُوا مَرَعَاهُ! قُلْعَتُهَا أَخْطَى مِنْ طَمَأْنِينَتِهَا، وَبَلَعَتُهَا أَزْكَى مِنْ ثُرُوتِهَا. حُكِمَ عَلَى مُكْثَرٍ بِالْفَاقَةِ، وَ أَعِينَ مَنْ غَنِيَ عَنْهَا بِالرَّاحَةِ، وَ مَنْ رَاقَهُ زَبْرُجَهَا أَعْقَبَتْ نَاطِرِيهِ كَمَهَا، وَ مَنْ اسْتَشْفَرَ الشَّفَفَ بِهَا مَلَتْ ضَمِيرَهُ أَشْجَانًا، لَهْنٌ رَقِصَ عَلَى سَوِيدَاءِ قَلْبِهِ هَمْ يَشْفَلُهُ، وَ غَمٌ يَحْزِنُهُ، كَذَلِكَ حَتَّى يُؤْخَذَ بِكَظْمِهِ فَيُلْقَى بِالْفَضَاءِ مُنْقَطِعًا أَبْهَرَاءَ، هَيِّنًا عَلَى اللَّهِ فَنَآؤُهُ، وَ عَلَى الْأَخْوَانِ إِقَاؤُهُ، وَإِنَّمَا يَنْظُرُ الْمُؤْمِنُ إِلَى الدُّنْيَا بِعَيْنِ الْإِعْتِبَارِ، وَيَقْتَاتُ مِنْهَا بِبَطْنِ الْأِضْطِرَارِ، وَ يَسْمَعُ فِيهَا بِأَذْنِ الْمَقْتِ وَ الْإِبْغَاضِ، إِنْ قِيلَ أَثَرِي قِيلَ أَكْدَى! وَإِنْ فُرِحَ لَهُ بِالْبَقَاءِ حَزَنَ لَهُ بِالْفَنَاءِ! هَذَا وَ لَمْ يَأْتِهِمْ «يَوْمَ فِيهِ يَبْلَسُونَ».

امام (علیه السلام) فرمود: ای مردم! متاع دنیا همچون گیاهان خشکیده «وباخیز» است بنابراین از چنین چراگاهی دوری کنید. دل کندن از آن لذت بخش تر است از دل بستن و اعتماد به آن، و استفاده از آن به مقدار نیاز بهتر است از جمع کردن و انباشتن ثروت آن. کسی که از آن بسیار گردآوری کند محکوم به فقر و نیازمندی است و هر آن کس از آن بی نیازی جوید به آسایش و آرامش خود کمک کرده است. کسی که زر و زیورهای دنیا در نظرش شگفت انگیز باشد قلب او نابینا می شود و آن کس که عشق آن را به خداوند بی اهمیت و افکندنش به گورستان برای دوستانش آسان است. (امام (علیه السلام) فرمود: انسان مؤمن، تنها با چشم عبرت به دنیا می نگرد، از مواهب آن به مقدار ضرورت بهره می گیرد و آهنگ دلریای آن را با بغض و نفرت می شنود. هرگاه گفته شود فلان کس توانگر شد (دیری نمی پاید که) گفته می شود بدبخت و بی نوا گشت و هرگاه مردم از فکر بقای او (در این جهان) شاد شوند (چیزی نمی گذرد که) خبر مرگ او آن ها را محزون می کند. این حال دنیای آنهاست و هنوز روزی که در آن به راستی غمگین و مایوس شوند (روز رستاخیز) فرانسیده است.

دنیا پرستی و آثار آن

۲ چهره واقعی دنیا و سرانجام دنیا پرستان
[وضع انسان در دنیا]

@fosselat

انَّمَا الْمَرْءُ فِي الدُّنْيَا غَرَضٌ تَتَنَصَّلُ فِيهِ الْمَنَائِبُ وَ نَهَبٌ تَبَادِرُهُ
الْمَصَائِبُ؛ وَمَعَ كُلِّ جُرْعَةٍ شَرَقٌ. وَ فِي كُلِّ أَكْلَةٍ غَصَصٌ. وَلَا يَنَالُ الْعَبْدُ
نِعْمَةً إِلَّا بِفِرَاقٍ أُخْرَى، وَلَا يَسْتَقْبِلُ يَوْمًا مِنْ عُمْرِهِ إِلَّا بِفِرَاقٍ آخَرَ مِنْ
أَجَلِهِ. فَتَحَنُّ أَعْوَانُ الْمَنُونِ، وَأَنْفُسُنَا نَضِبُ الْحُتُوفِ؛ فَمَنْ أَيْنَ نَزَجُوا
الْبِقَاءَ وَهَذَا اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ لَمْ يَزْفَعَا مِنْ شَيْءٍ شَرَفًا، إِلَّا أَسْرَعَا الْكَرَّةَ
فِي هَدْمِ مَا بَنَيْنَا، وَ تَفْرِيقِ مَا جَمَعْنَا!

امام (علیه السلام) فرمود: انسان در این دنیا هدفی است که تیرهای مرگ همواره به سوی او نشانه گیری می کند و ثروتی است که مصائب، در غارت آن شتاب دارند و بر یکدیگر سبقت می گیرند. همراه هر جرعه ای گلوگیر شدنی و همراه هر لقمه ای (نیز) گلوگرفتنی است. انسان به نعمتی از آن نمی رسد جز با فراق نعمت دیگر. به استقبال هیچ روز از عمرش نمی رود جز این که از روز دیگری از عمرش جدا می شود، بنابراین ما اعوان و یاران مرگیم و جانمان هدف (عوامل) مرگبار و با این حال چگونه می توانیم امید بقا داشته باشیم. این شب و روز هرگز ارزش چیزی را بالا نبرده جز این که پراکنده می کنند.

دنیا پرستی و آثار آن

سرانجام دین گریزی و دنیا گرایی
[نتیجه تخریب دین برای دنیا]

@fosselat

لَا يَتْرُكُ النَّاسُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ دِينِهِمْ
لَا سَتُّصْلَاحِ دُنْيَاهُمْ إِلَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا
هُوَ أَضْرُّ مِنْهُ.

امام (علیه السلام) فرمود: مردم چیزی از امور دینشان را برای اصلاح دنیایشان ترک نمی کنند مگر این که خداوند زیان بارترا از آن را به روی آنها می گشاید.

دنیا پرستی و آثار آن

آفات دلبستگی به دنیا

@fosselat

مَنْ أَصْبَحَ عَلَى الدُّنْيَا حَزِينًا فَقَدْ أَصْبَحَ لِقَضَاءِ اللَّهِ سَاطِئًا، وَمَنْ أَصْبَحَ يَشْكُو مُصِيبَةً نَزَلَتْ بِهِ فَقَدْ أَصْبَحَ يَشْكُو رَبَّهُ، وَمَنْ أَتَى غَنِيًّا فَتَوَاضَعَ لَهُ لِنِغَاهِ ذَهَبِ ثَلَاثِ دِينَهِ، وَمَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَمَاتَ فَدَخَلَ النَّارَ فَهُوَ مَقْنٌ كَانَ يَتَّخِذُ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوءًا، وَمَنْ لَهَجَ قَلْبُهُ بِحُبِّ الدُّنْيَا التَّاطَطَّ قَلْبُهُ مِنْهَا بِثَلَاثِ: هَمٌّ لَا يُغْبِيهِ، وَحِرْصٌ لَا يَتْرُكُهُ، وَأَمَلٌ لَا يُدْرِكُهُ.

امام علیه السلام فرمود: کسی که برای دنیا غمگین باشد (درواقع) از قضای الهی ناخشنود است و آن کس که از مصیبتی که به او رسیده شکایت کند از پروردگارش شکایت کرده است و کسی که در برابر ثروتمندی به علت ثروتش تواضع کند، دو سوم دین خود را از دست داده است! و کسی که قرآن بخواند و پس از مرگ وارد آتش دوزخ گردد از کسانی بوده است که آیات خدا را استهزاء می کرده و آن کس که قلبش با محبت دنیا پیوند خورده سه چیز او را رها نخواهد کرد: اندوه دائم، حرصی که هرگز او را ترک نمی کند و آرزویی که هیچ گاه به آن نخواهد رسید!

@fosselat

دنیا پرستی و آثار آن

۵

اهل دنیا سوارانی در خواب

۵

أَهْلُ الدُّنْيَا كَرَكِبٍ يُسَارِبُهُمْ وَهُمْ نِيَامُ.

منبع

حکمت

۶۴

نهج البلاغه

امام (علیه السلام) می فرماید: اهل دنیا همچون کاروانیانی هستند که آنان را به سوی مقصدی می برند و آنها در خوابند.

@fosselat

دنیای پرستی و آثار آن

۵

آثار اقبال و ادبار دنیا

۵

إِذَا أَقْبَلْتَ الدُّنْيَا عَلَى أَحَدٍ أَعَارَتْهُ مَحَاسِنَ
ظِيْرِهِ، وَإِذَا أَدْبَرْتَ عَنْهُ سَلَبَتْهُ مَحَاسِنَ
نَفْسِهِ.

منبع

حکمت ۹

نهج البلاغه

امام (علیه السلام) فرمود:

هنگامی که دنیا به کسی روی آورد نیکی های دیگران را به او عاریت می دهد و هنگامی که دنیا به کسی پشت کند نیکی های خودش را نیز از او می گیرد.

روش های رفتار با دنیا

ه

@fosselat

۱- زهد و بی رغبتی به دنیا (زاهد باش تا ببینی) [شرط بصیرت به زشتی های دنیا] **حکمت ۳۹۱**

۲- روش برخورد با دنیا [تضاد دنیا پرستی و علاقه به دنیا] **حکمت ۱۰۳**

۳- زاهدان در دنیا [توصیف آخرت جوینان] **حکمت ۱۰۴**

۴- تلاش معقولانه [در به دست آوردن دنیا تندروی مکن] **حکمت ۳۹۳**

۵- اعتماد نکردن به دنیا [تکیه بر دنیا نادانی است] **حکمت ۳۸۴**

۶- نگویش نگوینده دنیا به علت عدم شناخت به دنیا **حکمت ۱۳۱**

۷- عدم خود فروشی در خانه گذرا [آن که خود را به دنیا فروخت - در میان آزادی و اسارت] **حکمت ۱۳۳**

۸- خیر و سعادت دنیا در دو چیز [خیر و نیکی در چیست ؟] **حکمت ۹۴**

روش های رفتار با دنیا

@fosselat

زهد و بی رغبتی به دنیا (زاهد باش تا ببینی)
[شرط بصیرت به زشتی های دنیا]

۱

وقال عليه السلام:
أَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا يَبْصِرُكَ اللَّهُ عَوْرَاتِهَا، وَلَا تَغْفُلُ
فَلَسْتَ بِمَغْفُولٍ عَنْكَ!

امام (علیه السلام) فرمود: زهد و بی اعتنایی به (زرق و برق) دنیا پیشه کن تا خداوند چشم تو را برای دیدن عیوب آن بینا سازد و غافل مباش که (فرشتگان الهی و از آن بالاتر ذات پاک پروردگار) مراقب تواند.

۲ روش برخورد با دنیا
[تضاد دنیا پرستی و علاقه به دنیا]

@fosselat

وَرَأَى عَلَيْهِ إِزَارَ خَلْقٍ مَرْقُوعٍ فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ، يَخْشَعُ لَهُ الْقَلْبُ،
وَتَذَلُّ بِهِ النَّفْسُ، وَيَقْتَدِي بِهِ الْمُؤْمِنُونَ. إِنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عَدُوَانِ
مُتَّفَاوَتَانِ، وَسَبِيلَانِ مُخْتَلِفَانِ؛ فَمَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَتَوَلَّاهَا أَبْغَضَ
الْآخِرَةَ وَعَادَاهَا، وَهَمَا بِمَنْزِلَةِ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، وَمَا شِ بَيْنَهُمَا؛

لباس کهنه و وصله داری بر اندام آن حضرت دیده شد، کسی درباره آن سؤال کرد. (که چرا امام علیه السلام) با داشتن امکانات چنین لباسی را برای خود انتخاب کرده است). امام علیه السلام فرمود: قلب به سبب آن خاضع می شود و نفس سرکش با آن رام می گردد و مؤمنان به آن اقتدا می کنند (و از آن سرمشق می گیرند). دنیا و آخرت دو دشمن متفاوت و دو راه مختلف اند، لذا کسی که دنیا را دوست بدارد و به آن عشق ورزد آخرت را دشمن می دارد و با آن دشمنی می کند. این دو به منزله مشرق و مغرب اند و انسان همچون کسی که در میان این دو در حرکت است هر زمان به یکی نزدیک می شود از دیگری دور می گردد و این دو همچون دو همسر یک مردند (که معمولاً با هم رقابت شدید دارند).

جامه زهد

@fosselat

با علی گفت آن یکی در رهگذار

از چه باشد جامه ی تو وصله دار

ای امیر تیزرای تیزهوش

جامه ای چون جامه شاهان بپوش

کس ندیده، ای جهانی را پناه

جامه ی صدوصله بر اندام شاه

گفت: صاحب جامه را بین جامه چیست؟

دید باید در درون جامه کیست

ظاهر زیبا نمی آید به کار

حرفی از معنی اگر داری بیار

مرد سیرت را، به صورت کار نیست

جامه گر صد وصله باشد عار نیست

کار ما در راه حق کوشیدن است

جامه زهد و ورع پوشیدن است

زهد باشد، جامه پرهیزکار

کار دنیا را به دنیا واگذار

@fosselat

وَعَنْ نَوْفِ الْبِكَالِيِّ، قَالَ: رَأَيْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَام) ذَاتَ لَيْلَةٍ، وَقَدْ خَرَجَ مِنْ فَرَاشِهِ، فَنَظَرَ فِي النُّجُومِ فَقَالَ لِي: يَا نَوْفُ، أَرَأَيْتَ أَنْتَ أَمْ رَامِقٌ؟ فَقُلْتُ: بَلْ رَامِقٌ. يَا نَوْفُ، طُوبَى لِلزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا، الرَّاغِبِينَ فِي الْآخِرَةِ، أَوْلَيْكَ قَوْمٌ اتَّخَذُوا الْأَرْضَ بَسَاطًا، وَتَرَابَهَا فَرَاشًا، وَمَاءَهَا طَيْبًا، وَالْقُرْآنَ شَعَارًا، وَالِدُّعَاءَ دَنَارًا، ثُمَّ قَرَضُوا الدُّنْيَا قَرْضًا عَلَى مِنْهَاجِ الْمَسِيحِ، يَا نَوْفُ، إِنْ دَاوُدَ (عَلَيْهِ السَّلَام) قَامَ فِي مِثْلِ هَذِهِ السَّاعَةِ مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ: إِنَّهَا لَسَاعَةٌ لَا يَدْعُو فِيهَا عَبْدٌ إِلَّا اسْتُجِيبَ لَهُ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ عَشَارًا أَوْ عَرِيفًا أَوْ شُرْطِيًّا، أَوْ صَاحِبَ عَرْطَبَةٍ، (وَهِيَ الطَّنْبُورُ أَوْ صَاحِبَ كُوبَةٍ وَهِيَ الطَّبْلُ، وَقَدْ قِيلَ أَيْضًا: إِنْ الْعَرْطَبَةُ الطَّبْلُ وَالْكُوبَةُ الطَّنْبُورُ).

«نوف بکالی» می گوید: امیرمؤمنان (علیه السلام) را در یکی از شب ها دیدم که برای عبادت از بستر خود خارج شده بود. نگاهی به ستارگان آسمان افکند سپس به من فرمود: ای نوف! خوابی یا بیدار؟ عرض کردم: بیدارم. امام (علیه السلام) فرمود: ای نوف! خوشا به حال زاهدان در دنیا که راغب در آخرتند، همان ها که زمین را فرش و خاک آن را بستر و آبش را نوشیدنی گوارای خود قرار دادند. قرآن را همچون لباس زیرین و دعا را همچون لباس رویین خویش ساختند سپس دنیا را بر روش مسیح سپری کردند. ای نوف! داود (پیامبر علیه السلام) در چنین ساعتی از خواب برخاست و گفت این همان ساعتی است که هیچ بنده ای در آن دعا نمی کند جز این که به اجابت می رسد مگر آنکه مأمور جمع مالیات (برای حاکم ظالم) بوده باشد یا جاسوس گزارش گر یا مأمور انتظامی اش، و یا نوازنده طنبور و یا طبل باشد. مرحوم سید رضی «عَرْطَبَةُ» را به «طنبور» و «کوبه» را به «طبل» تفسیر کرده و می افزاید بعضی به عکس گفته اند: «عَرْطَبَةُ» «طبل» است و «کُوبَةُ» «طنبور»؛

@fosselat

تلاش معقولانه

[در به دست آوردن دنیا تندروی مکن]

خُذْ مِنَ الدُّنْيَا مَا أَتَاكَ، وَتَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّى عَنْكَ؛ فَإِنْ
أَنْتَ لَمْ تَفْعَلْ فَأَجْمِلْ فِي الطَّلَبِ.

منبع

حکمت

۳۹۳

نهج البلاغه

امام (علیه السلام) فرمود: از دنیا همان قدر را بگیر که به سراغ تو می آید و از آنچه از تو روی گردانده روی بگردان (و به دنبال آن مشتاب) و اگر چنین نمی کنی لااقل در طلب دنیا به صورت معقول تلاش کن (و تندروی مکن).

@fosselat

روش های رفتار با دنیا

۶

اعتماد نکردن به دنیا
[تکیه بر دنیا نادانی است]

۵

وقال عليه السلام:
الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا تُعَايِنُ مِنْهَا جَهْلٌ...

منبع

حکمت

۳۸۴

نهج البلاغه

امام علیه السلام فرمود : اعتماد به دنیا با وجود آنچه با چشم خود از (تحولات و دگرگونی‌های) آن مشاهده می‌کنی جهل و نادانی است ....

روش های رفتار با دنیا

۶ نکوهش نکوهنده دنیا به علت عدم شناخت به دنیا

۱ بخش اول << کجای دنیا فریبنده است؟

وَقَدْ سَمِعَ رَجُلًا يَذُمُّ الدُّنْيَا : أَيُّهَا الذَّامُّ لِلدُّنْيَا، الْمَغْتَرُّ بِغُرُورِهَا، الْمَخْدُوعُ بِأَبَاطِيلِهَا! أَتَغْتَرُّ
بِالدُّنْيَا ثُمَّ تَذُمَّهَا؟ أَنْتَ الْمَتَجَرِّمُ عَلَيْهَا، أَمْ هِيَ الْمَتَجَرِّمَةُ عَلَيْكَ؟ مَتَى اسْتَهْوَتْكَ، أَمْ مَتَى غَرَّتْكَ؟
أَبِمَصَارِعِ آبَائِكَ مِنَ الْبَلَى، أَمْ بِمَضَاجِعِ أُمَّهَاتِكَ تَحْتَ الثَّرَى؟ كَمْ عَلَلَّتْ بِكَفَيْكَ، وَكَمْ مَرَضَتْ
بِيَدَيْكَ! تَبْتَغِي لَهُمُ الشِّفَاءَ، وَتَسْتَوْصِفُ لَهُمُ الْأَطِبَاءَ، غَدَاهُ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ دَوَاؤُكَ، وَلَا يُجْدِي
عَلَيْهِمْ بُكَائُكَ، لَمْ يَنْفَعِ أَحَدَهُمْ إِشْفَاؤُكَ، وَلَمْ تُسَعِفْ فِيهِ بِطِبَّتِكَ، وَلَمْ تَدْفَعْ عَنْهُ بِقُوَّتِكَ! وَقَدْ
مَثَلَتْ لَكَ بِه الدُّنْيَا نَفْسَكَ، وَبِمَضْرَعِهِ مَضْرَعَكَ.

امام علیه السلام شنید مردی در محضرش نکوهش دنیا می‌کند (در حالی که از غافلان بود) به او فرمود: ای کسی که نکوهش دنیا می‌کنی (و دنیا را به خدعه و نیرنگ و فریبندگی متهم می‌سازی) تو خودت تن به غرور دنیا داده‌ای و به باطل‌های آن فریفته شده‌ای (عیب از توست نه از دنیا) تو خود فریفته دنیا شده‌ای سپس دنیا را مذمت می‌کنی (و گناه را به گردن آن می‌افکنی؟) تو ادعا می‌کنی که دنیا بر تو جرمی روا داشته یا دنیا چنین ادعایی بر تو دارد؟ چه زمانی دنیا تو را به خود مشغول ساخت، یا کی تو را فریب داد؟ آیا به محلی که پدرانت به خاک افتادند و پوسیدند تو را فریب داد؟ یا به خوابگاه مادرانت در زیر خاک؟ چه قدر با دست خود به بیماران پرداختی و چه قدر آنها را پرستاری کردی؟ درخواست شفا برای آنها می‌کردی و از طبیبان، راه درمان آنها را می‌خواستی، در آن روزهایی که داروی تو به حال آنها سودی نداشت و گریه تو فایده‌ای نمی‌بخشید، و دلسوزی نمی‌آمیخته با ترس تو برای هیچ یک از آنها سودی نداشت و کوشش‌ها و کم‌هایت برای آنها نتیجه‌ای نمی‌داد و با نیرویت دفاعی از آنها نکردی (و سرانجام با همه این تلاش و کوشش‌ها مرگ گریبانشان را گرفت و به همه چیز پایان داد). دنیا با این نمونه‌ها (که برای تو گفتم) وضع تو را نیز مجسم ساخته و با قربانگاه‌های او (برای دیگران)، قربانگاه تو را!

@fosselat

۶ نکوهش نکوهنده دنیا به علت عدم شناخت به دنیا

۲ بخش دوم << دنیا تجارتخانه اولیای خداست؟

إِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ صِدْقٍ لِمَنْ صَدَقَهَا، وَدَارٌ عَافِيَةٍ لِمَنْ فَهَمَ عَنْهَا، وَدَارٌ غِنَى لِمَنْ تَزَوَّدَ مِنْهَا، وَدَارٌ مَوْعِظَةٌ لِمَنْ اتَّعَظَ بِهَا، مَسْجِدٌ أَحِبَّاءِ اللَّهِ، وَمُصَلًى مَلَائِكَةِ اللَّهِ، وَمَهْبِطٌ وَحَى اللَّهِ، وَمَتَجَرٌ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ، اِكْتَسَبُوا فِيهَا الرَّحْمَةَ، وَرَبِحُوا فِيهَا الْجَنَّةَ، فَمَنْ ذَا يَذْمُهَا وَقَدْ آذَنْتَ بَيْنِنَهَا، وَنَادَتْ بِفِرَاقِهَا، وَنَعَتْ نَفْسَهَا وَأَهْلَهَا؛ فَمَثَلَتْ لَهُمْ بِبِلَائِهَا الْبَلَاءَ، وَشَوَّقَتْهُمْ بِسُرُورِهَا إِلَى السُّرُورِ؟! رَاحَتْ بِعَافِيَةٍ، وَابْتَكَّرَتْ بِفَجِيعَةٍ، تَرْغِيبًا وَتَرْهِيبًا، وَتَخْوِيفًا وَتَخْذِيرًا، فَذَمَّهَا رِجَالٌ غَدَاهُ النَّدَامَةُ، وَحَمَدَهَا آخِرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، ذَكَرْتَهُمُ الدُّنْيَا فَتَذَكَّرُوا، وَوَعَدْتَهُمْ فَصَدَّقُوا، وَوَعَّظْتَهُمْ فَاتَّعَظُوا.

امام علیه السلام فرمود: دنیا سرای صدق و راستی است برای آن کس که به راستی با آن رفتار کند، و جایگاه عافیت است برای کسی که از آن چیزی بفهمد، و سرای بی‌نیازی است برای آن کس که از آن توشه بگیرد، و محل موعظه و اندرز است برای کسی که از آن اندرز گیرد. دنیا مسجد دوستان خدا و نمازگاه فرشتگان پروردگار، و محل نزول وحی الهی، و تجارت خانه اولیای الهی است. آنها در دنیا رحمت خدا را به دست آورده و بهشت را از آن بهره گرفتند. با این حال (که برای تو شرح دادم) چه کسی دنیا را نکوهش می‌کند؟ دنیا جدایی خود را اعلام داشته و فراق خویش را با صدای بلند خبر داده و از مرگ خود و اهلش همه را با خبر ساخته است. دنیا بانمونه‌ای از بلاهای آخرت را به آنها نشان داده و با صحنه‌هایی از سرور و خوشحالی‌اش به سرور آخرت متوجه ساخته است (در حالی که همه می‌دانند نه بلای آخرت قابل مقایسه با بلای دنیا و نه سرور آخرت شایسته مقایسه با سرور دنیاست). گاه می‌بینند هنگام عصر در عافیت‌اند و صبح‌گاهان در مصیبت (و به این ترتیب) گاه تشویق می‌کند و گاه می‌ترساند و گاه انسان را به خوف می‌افکند و برحذر می‌دارد با این اوصاف، گروهی آن را در «روز پشیمانی» (روز قیامت) نکوهش می‌کنند و گروه دیگری در آن روز آن را مدح و ستایش می‌نمایند؛ همان گروهی که دنیا به آنها تذکر داد و متذکر شدند و برای آنها (با زبان حال) سخن گفت و تصدیقش کردند و به آنان اندرز داد و اندرزش را بپذیرا شدند.

روش های رفتار با دنیا

@fosselat

عدم فروشی در خانه گذرا
[آن که خود را به دنیا فروخت - در میان آزادی و اسارت]

الدُّنْيَا دَارٌ مَمْرٌ لَا دَارَ مَقَرٍّ، وَالنَّاسُ فِيهَا رَجُلَانُ: رَجُلٌ
بَاعَ فِيهَا نَفْسَهُ فَأُوبِقَهَا، وَرَجُلٌ ابْتَاعَ نَفْسَهُ فَأَعْتَقَهَا.

امام (علیه السلام) فرمود: دنیا سرای عبور است نه سرای اقامت و مردم در دنیا دو گونه اند: بعضی خود را فروختند و خویش را هلاک کردند و بعضی خود را خریدند و آزاد کردند.

روش های رفتار با دنیا

@fosselat

خیر و سعادت دنیا در دو چیز
[خیر و نیکی در چیست؟]

وَسُئِلَ عَنِ الْخَيْرِ مَا هُوَ؟ لَيْسَ الْخَيْرُ أَنْ يَكْثَرَ مَالُكَ وَوَلَدُكَ، وَلَكِنَّ الْخَيْرَ أَنْ يَكْثَرَ عِلْمُكَ. وَأَنْ يَعْظُمَ حِلْمُكَ، وَأَنْ تُبَاهِيَ النَّاسَ بِعِبَادَةِ رَبِّكَ؛ فَإِنْ أَحْسَنْتَ حَمِدَتَ اللَّهَ، وَإِنْ أَسَأْتَ اسْتَغْفَرَتَ اللَّهَ. وَلَا خَيْرَ فِي الدُّنْيَا إِلَّا لِرَجُلَيْنِ: رَجُلٌ أَذْنَبَ ذُنُوبًا فَهُوَ يَتَدَارَكُهَا بِالتَّوْبَةِ، وَرَجُلٌ يُسَارِعُ فِي الْخَيْرَاتِ.

از آن حضرت پرسیدند: خیر و نیکی چیست؟ امام (علیه السلام) فرمود: خیر و خوبی در آن نیست که مالت فراوان و فرزندان زیاد شوند، خیر در این است که علمت زیاد و حلمت فزون گردد و با پرستش پروردگاریه مردم مباحات کنی، هر گاه کار نیکی از تو صادر شد خدا را سپاس گویی و اگر گناهی سر زد استغفار نمایی، دنیا فقط برای دوکس خوب است: کسی که گناهایی کرده می خواهد با توبه جبران کند و کسی که با سرعت به سراغ کارهای خیر می رود.